

J. Bb.

"Ewolucjonizm", cz. I, II, Andrzej
Grębecki, Włodzimierz Kinastowski,
Leszek Kuźnicki, Warszawa 1961, 1962 :
[recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 7/3, 382-383

1962

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

w sprawach wówczas mało zbadanych zwracają uwagę trafnością i dalekowzrocznością. Ujęcie podręcznika jest charakterystyczne dla francuskiej szkoły naukowej bazującej na wywodach teoretycznych i metodach matematycznych. Wpływ tej szkoły zaważył też na pominięciu statyki wykreślnej stworzonej w końcu lat sześćdziesiątych przez naukę niemiecką i szwajcarską.

H. Buzun zwraca uwagę na wielką przydatność pracy Klugera dla rozwoju polskiego budownictwa przed 80 z górą laty. Ukazanie się dzieła zbiegło się bowiem z wprowadzeniem języka polskiego do Lwowskiej Akademii Technicznej, było też ono dużą pomocą w samokształceniu budowniczych w kraju.

STANISŁAW FURMAN

NOTATKI BIBLIOGRAFICZNE

F. D. Bublejnikow E. J. Minczenkow, *Oczerk razwitija klassycznej mechaniki*, Uczpiedgiz, Moskwa 1961, s. 221.

Zarys daje obraz rozwoju mechaniki klasycznej od starożytności po koniec XIX w. Przedstawione są tu kolejno: mechanika okresu niewolnictwa, feudalizmu i kapitalizmu. Już z tego podziału materiału widać, że podstawowym założeniem metodycznym pracy jest teza o nieodłącznym związku nauki i techniki z rozwojem sił wytwórczych. Praca ma charakter popularnonaukowy i jest przeznaczona dla szerokiego kręgu czytelników, głównie nauczycieli szkół średnich.

J. Bb.

André Cailleux, *Histoire de la géologie*. Presses Universitaires de France, Paris 1961, s. 128.

Wydana w serii *Que sais-je?* popularna *Historia geologii* nie jest skrótem lub przeróbką żadnego tego rodzaju naukowego dzieła. Do tej pory bowiem Francja takiego dzieła nie posiada, w przeciwieństwie np. do Stanów Zjednoczonych (T. D. Adams, *The Birth and Development of the Geological Sciences*, Baltimore 1938) lub Niemiec (K. A. Zittel, *Geschichte der Geologie und Paläontologie*, München-Leipzig 1899). Głównym źródłem tej pracy były liczne we Francji wydania historii nauki jako całości. Z nich też została przejęta periodyzacja według stuleci (XVI, XVII w. itd.), która jest słuszna dla całości rozwoju nauki, podczas gdy dzieje geologii przy odrębnym potraktowaniu wymagają innego, nieco odmiennego podziału. Publikacja jest wartościowa ze względu na bogaty materiał faktograficzny wyłożony ze stanowiska wiedzy współczesnej.

J. Bb.

Andrzej Grębecki, Włodzimierz Kinastowski, Leszek Kuźnicki, *Ewolucjonizm*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, cz. I, wyd. IV, Warszawa 1961, s. 376; cz. II, Warszawa 1962, s. 391.

Zbiorowa publikacja o ewolucjonizmie poświęcona jest zarówno jego historii, jak i problematyce współczesnej, tj. ewolucji jako faktowi przyrodniczemu. W części I jeden z dwu działów (liczący 147 stron) omawia szeroko dzieje myśli

ewolucyjnej od greckiej filozofii przyrody po czasy współczesne. W części II historia ewolucjonizmu uwzględniona została w rozdziale o dyskusji nad czynnikami ewolucji (lamarkizm, darwinizm, neolamarkizm, neodarwinizm i mutacjonizm, s. 1—47). Wydawnictwo pomyślane jest jako skrypt dla młodzieży szkół wyższych, stąd też brak w nim dokumentacji źródłowej poszczególnych cytatów, sformułowań i myśli. Niemniej jednak autorów cechuje doskonała znajomość przedmiotu i dlatego liczne są w publikacji godne podkreślenia sformułowania i tezy dotyczące zagadnień współczesnych i historycznych. Słusznie na przykład rozróżniono merytoryczne i historyczne związki w zakresie idei ewolucji w dziejach nauki oraz wydobyto znaczenie metody geograficznej w ewolucjonizmie.

J. Bb.

A. B. Ditmar, *Ot Skifii do Elefantyny, Żiżń i putieszestwija Gierodota*, Gosudarstwennoje Izdatielstwo Gieograficeskoj Literatury, Moskwa 1961, s. 85.

Herodot, ojciec historiografii i geografii, znawca znacznych obszarów Europy, Azji i Afryki, budził od dawna żywe zainteresowanie wśród historyków rosyjskich, m.in. dzięki opisaniu południowej Rosji. Dwa znakomite przekłady *Dziejów Herodota* (lata 1763—1764 i 1828) oraz inne fragmentaryczne tłumaczenia i opracowania są wymownym dowodem tego zainteresowania. W popularnym zarysie podróży Herodota Ditmar streścił najbardziej interesujące opisy przyrody i ludów wielu krajów starożytnego świata, szczególnie zaś południowej Rosji (Scytii). Ukazały one kolejno: *Młodość Herodota* oraz podróże: *Po wybrzeżu Morza Egejskiego*, *Do dalekiej Scytii*, *W Międzyrzecze (Eufrat i Tygrys)*, *Do kraju piramid*, *Do północnej Libii*, *Po wojennych szlakach faraonów (Mała Azja)*, *Do miejsc historycznych bitew*.

J. Bb.

Fritz Kretzschmer, *Bilddokumente römischer Technik*, VDI-Verlag, Düsseldorf 1958, s. 104, ilustr. 158.

Broszura Kretzschmera stanowi opatrzony dość obszernym omówieniem album 158 fotografii i rysunków obrazujących wielostronnie stan techniki rzymskiej okresu Cesarstwa. W lecie 1958 r. Stowarzyszenie Inżynierów Niemieckich (VDI) zorganizowało wystawę poświęconą technice rzymskiej, a omawiana publikacja stała się w pewnym stopniu katalogiem wystawy. Podstawową jej wartość stanowi oparcie się o fotografie autentycznych rzymskich płaskorzeźb, obrazów i budowli. Rysunki współczesne — to głównie schematy konstrukcyjne wyjaśniające działanie mechanizmów i urządzeń uwidoczniionych na oryginalnych przekazach, mapy i plany omawianych budowli i instalacji. Należy tu podkreślić staranność i przejrzystość w ich opracowaniu.

Zebrałe materiały uszeregowano w 15 rozdziałach poświęconych m.in. takim dziedzinom techniki, jak okrętownictwo, technika wojenna, kanalizacja, wodociągi. Jak można było się spodziewać, najszerzej reprezentowane są te dziedziny techniki, których ślady pozostały w ruinach budowli. Ponad połowę publikacji obejmują materiały związane z techniką inżynieryjno-budowlaną. Zwraca uwagę szerokie potraktowanie techniki sanitarnej, pokazano bowiem nie tylko powszechnie znane akwedukty, ale szczegółowo omówiono wodociągi miejskie, instalacje cen-